

Tranströmer-stipendiat Klara Enervik Svedberg

Teaterrecension- Fem gånger gud

På Södra Latins gymnasium ska fem avgångselever på teaterlinjen framföra Fem gånger gud, en föreställning skriven av Jonas Hassen Khemiri. De har arbetat fram regi med teaterläraren Antonio Alonsos handledning. På scen står två spraymålade stolar och en bild på Strindberg pryder den högra väggen. Teaterläraren Rolf tar sig an en skolklass och tillsammans ska de sätta upp en föreställning. Rolf föreslår Ett drömspel av August Strindberg. Felix Wedin spelar den panikslagne och smått misslyckade teaterläraren på ett trovärdigt sätt. Den tuffa killen Idris spelas träffsäkert av Emma Stocke som visar ett klockrent kroppsspråk som kan hittas hos många tonårsskillar. Vincent Graal gör rollen som den självupptagna Blanca , och Martin Höjeberg spelar den osäkra medelmåttan Olivia.

Tonåringarna i klassen protesterar mot Rolfs förslag och bestämmer sig istället för att sätta upp sina egna drömspel. Ur denna idé föds det essentiella i pjäsen. Vad händer när man får chansen att spela Gud? Vi får ta del av fem olika versioner av sanningen. Var och en turas de om att bestämma sitt eget drömspel och växelvis utspelar det sig en pjäs inuti pjäsen, vilket kan förvirra publiken, men de skickliga skådespelarna klarar av att skilja på de olika lager av verkligheter och drömmar som pjäsen innefattar. Rollerna använder sin egen scen till att berätta om vilka de är och vilka de andra är. Texten är rolig och intelligent med en genial konstruktion och inbäddade i magiska ord ligger viktiga frågeställningar om rasism som bärs upp av skådespelarnas lysande prestationer.

Det intelligenta med denna uppsättning är deras okonventionella val att framföra texten på, excentrisk lekfullhet blandas med modern naturalism. Till skillnad från mycket annan teater är Fem gånger gud full av kontraster som lyfter fram textens olika aspekter. Pjäsen är en lyckad balansgång mellan humor och allvar och skådespelarnas kroppsspråk och röstteknik för fram karaktärernas uttryck och känsloliv på ett sätt som känns äkta. Ensemblen har tolkat texten på ett lekfullt sätt som skapat oändliga möjligheter för den sceniska gestaltningen vilket gör att jag ibland både skrattar och gråter på samma gång. Jag känner mig alltid delaktig eftersom att skådespelarna riktar sig utåt, mot publiken. Scenen är ett rum där ljus, ljud och kostym är verktyg för att förflytta publiken från en plats till en annan. Allt mellan himmel till jord bearbetas vilket gör att pjäsen vid första ögonkastet kan verka osammanhängande. Det är dock i detta som verkets genialitet ligger. Den stumma Sanoj, spelad av Felicia Högnelid, knyter ihop de splittrade intrycken när hon öppnar munnen och låter sig vara ordets gud. Rörigheten gör att det avslutande budskapet, om människors drömmar och bittra verklighet, blir skarp som en laserstråle. Fem gånger gud fick mig att känna mig speglad i karaktärerna på scen och jag går från teatersalen djupt imponerad av både skådespelarnas prestationer och textens briljans.

Juryns motivering:

“Klara Enervik recenserar dramaelevernas uppsättning av Fem gånger gud på ett personligt och intresseväckande sätt. Läsaren får inte bara en stark närvarokänsla utan också en intensiv lust att själv se föreställningen.”

Tranströmer-stipendiat Karin Swahn

Teaterrecension- Fem gånger gud

Efter Strindbergs *Infernokris* bröt han med naturalismens yttre verklighet och vände sig mot människans inre. All onödig rekvisita togs bort med tanken att själva skådespelandet, replikerna och innehållet skulle fånga åhörarna och framkalla illusion istället. I Jonas Hassen Khemiris *Fem gånger Gud* som på alla sätt är anknuten till Strindbergs *Ett drömspel* är det just skådespelet självt och inte scenen som fånglar och framkallar illusioner. På den lilla mörka scenen med knappt någon rekvisita alls forslas publiken från jord till himmel, från rasism till banala drömmar, från klassisk kristen Gud plus änglar till en av karaktärernas moderna gud MC Hammer plus dansare. I *Fem gånger Gud* möter vi de fyra till synes oengagerade eleverna Idris (Emma Stocke), Olivia (Martin Höjeberg), Blanca (Vincent Grahl) och Sanoj (Felicia Högnelid) samt den engagerade läraren Rolf (Felix Vedin). De ska på sina teaterklasser sätta upp ett eget drömspel, ett drömspel där varje person får skriva manus till en egen drömscen. En försköning som snabbt rivs sönder av övriga elever vid scenens slut. Det är mycket mindre obehagligt att tänka att en älskad syster med förståndshandikapp dör, än att en smått hatad syster med förståndshandikapp gör detsamma.

Emma Stockes Idris är genialt spelad, en svart upprorisk kille som ser igenom det korrupta Sverige. Nazi-tysklandsvänliga, tvångssteriliserande, fega ”jämsställda” Sverige. Han tycker sig se igenom landet men inte sin egen korruption, hans egen lögn om att hans fångslade bröder inte vad så ”revolutionärt oskyldiga” som han hade velat. Idris kontrasteras mot läraren Rolf (Felix Vedin), en avdankad skådespelare som desperat försöker återta karriären han aldrig hade. Martin Höjebergs Olivia skäms över sin rasistiska mamma, men egentligen ännu mer för sig pappa som lämnade familjen och henne när det var som allra värst och aldrig kom tillbaka. Vincent Grahls Blanca är karaktären med den förståndshandikappade tvillingsystem vilken hon ömt försvarade och älskade i sin drömscen men som i verkligheten fick henne att skämmas och äcklas.

Likt Indras dotter går Sanoj alltid till bakgrunden och observerar när karaktärerna självömkar sig eller blottas. Föreställningen börjar med ett oscarstal utan hämningar och slutar med ånger. Alla ljuger, förvränger, önskar och i slutet när alla lurat sig själva och varandra tusen gånger hörs frågan ”Vem är det som lurar vem egentligen?” Scenografin är noggrant anpassad till rummets storlek och varje yta används, till och med väggarna.

En applåd ska också gå till ljud och ljus (Hanna Elffors Elfström och Joel Valois) med strålkastare in i publiken och klangljud i mörker. Kostymavdelningen har skapat en trolig miljö med trovärdiga vardagliga tonårskläder och rekvisita en normal teaterklass skulle kunna ha. Vad jag efter föreställningen fick med mig var tanken på alla lögnerna man inte bedrar andra utan också sig själv, men vem är det som lurar vem egentligen?

Juryns motivering:

“Karin Swahns recension tar fasta på pjäsens grundtankar och hela ensemblens prestationer kommenteras på ett personligt och informativt sätt. Anknytningen till Strindbergs Ett drömspel förklaras initierat för läsarna.”